



Розробник програми: Непран Андрій Володимирович – кандидат економічних наук, доцент,  
викладач циклової комісії економіки, управління та адміністрування

Рецензент: Тимченко Ірина Євгеніївна – кандидат економічних наук, доцент,  
завідувач кафедри фінансів, обліку і аудиту Харківського університету

Обговорено та рекомендовано до затвердження цикловою комісією економіки, управління та адміністрування (протокол від 23.06.2020 № 11)

Голова циклової комісії

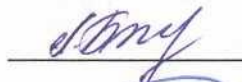


(підпис)

І.В. Руденко

**Погоджено:**

Заступник директора з  
навчально-методичної роботи



Л.М. Біленко

Методист вищої категорії



Г.М. Гузенко

## Опис навчальної дисципліни

Програма навчальної дисципліни «**Економіка підприємства**» складена відповідно до освітньої програми підготовки здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня, галузі знань **05 Соціальні та поведінкові науки**, спеціальності **051 Економіка**, спеціалізації **Економіка підприємства**.

**Обсяг навчальної дисципліни.** На вивчення навчальної дисципліни «**Економіка підприємства**» відводиться 360 годин 12 кредитів ЄКТС.

**Предмет** вивчення навчальної дисципліни «**Економіка підприємства**»: фінансово-економічний механізм функціонування підприємства, формування та використання ресурсного потенціалу з метою оптимізації економічних результатів діяльності.

**Передумови** вивчення навчальної дисципліни «**Економіка підприємства**»: навчальна дисципліна «**Економіка підприємства**» є дисципліною циклу професійної підготовки, яка формує основні компетентності здобувачів вищої освіти, які навчаються за освітньою програмою. Передумовами вивчення є оволодіння фаховими компетентностями, що сформувалися у здобувачів освіти під час навчання на початковому (короткому) циклі, при вивченні таких навчальних дисциплін, як економічна інформатика, статистика, мікроекономіка. Також до передумов вивчення економіки підприємства можна віднести й накопичений під час виробничих та навчальних практик.

**Міждисциплінарні зв'язки:** дисципліна «**Економіка підприємства**» тісно переплітається з навчальними дисциплінами, якими оволодівають здобувачі освіти за освітньою програмою, а саме: фінанси, гроші та кредит, аудит.

### Мета та завдання навчальної дисципліни

**Метою** викладання навчальної дисципліни «**Економіка підприємства**» є формування системи знань про базові поняття щодо господарсько-фінансової діяльності підприємства, змісту її окремих напрямів та їх взаємозв'язку, системи показників, що характеризують економіку підприємств.

Основними **завданнями** вивчення дисципліни «**Економіка підприємства**» є вивчення теоретичних положень і практичної організації економічної, виробничої та фінансової діяльності підприємства, набуття практичних вмінь та навичок щодо використання теорії економіки підприємства в управлінні діяльністю підприємств.

### Компетентності та очікувані результати навчання

Навчальна дисципліна «**Економіка підприємства**» забезпечує набуття здобувачами освіти таких **компетентностей**: **загальних**: здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні (ЗК 1); здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу (ЗК 3); здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях (ЗК 4); навички використання інформаційних і комунікаційних технологій (ЗК 7); здатність до пошуку, обробки та аналізу інформації з різних джерел (ЗК 8); здатність до адаптації та дій в новій ситуації (ЗК 9); здатність приймати обґрунтовані рішення (ЗК 11); здатність діяти соціально відповідально та свідомо. Навички міжособистісної взаємодії (ЗК 12); **фахових**: здатність застосовувати економіко-математичні методи та моделі для вирішення економічних задач (ФК 6); здатність застосовувати комп'ютерні технології та програмне забезпечення з обробки даних для вирішення економічних завдань, аналізу інформації та підготовки аналітичних звітів (ФК 7); здатність аналізувати та розв'язувати завдання у сфері економічних та соціально-трудова відносин (ФК 8); здатність прогнозувати на основі стандартних теоретичних та економетричних моделей соціально-економічні процеси (ФК 9); здатність використовувати сучасні джерела економічної,

соціальної управлінської, облікової інформації для складання службових документів та аналітичних звітів (ФК 10); здатність самостійно виявляти проблеми економічного характеру при аналізі конкретних ситуацій, пропонувати способи їх вирішення (ФК 12); здатність проводити економічний аналіз функціонування та розвитку суб'єктів господарювання, оцінку їх конкурентоспроможності (ФК13); здатність поглиблено аналізувати проблеми і явища в одній або декількох професійних сферах (ФК 14); здатність враховувати економічні ризики та можливі соціально-економічні наслідки (ФК 15).

**Очікувані результати навчання:** передбачувані результати вивчення дисципліни «Економіка підприємства» мають стати складниками таких **програмованих результатів навчання:** застосовувати аналітичний та методичний інструментарій для обґрунтування пропозицій та прийняття управлінських рішень різними економічними агентами (індивідуумами, домогосподарствами, підприємствами та органами державної влади) (ПРН 5); вміти аналізувати процеси державного та ринкового регулювання соціально-економічних і трудових відносин (ПРН 11); ідентифікувати джерела та розуміти методологію визначення і методи отримання соціально-економічних даних, збирати та аналізувати необхідну інформацію, розраховувати економічні та соціальні показники (ПРН 13); вміти абстрактно мислити, застосовувати аналіз та синтез для виявлення ключових характеристик економічних систем різного рівня, а також особливостей поведінки їх суб'єктів (ПРН 21); демонструвати гнучкість та адаптивність у нових ситуаціях, у роботі із новими об'єктами та у невизначених умовах (ПРН 22).

Здобувач освіти має **розумітися** на таких питаннях, як предмет і завдання економіки та фінансів підприємства; сутність, особливість та класифікація підприємств; структура та функції апарату управління підприємством; характеристика виробничого процесу; сутність, структура та види оцінок основних засобів, показники технічного стану та ефективності використання основних засобів, обчислення амортизації основних засобів; структура та характеристика персоналу підприємства; методи обчислення продуктивності праці; методика визначення фонду заробітної плати; розрахунок норм оборотних засобів та показників їх оборотності; визначення витрат та цін на продукцію підприємства; методика визначення ефективності інвестицій; сутність та характеристика нематеріальних активів; складання виробничої програми підприємства; фінансові ресурси підприємства та їх використання; методику складання фінансового плану; методику розрахунку показників, що характеризують фінансовий стан підприємства; процедуру банкрутства та санацію підприємства тощо. **Уміти:** розробляти перспективні та поточні плани розвитку підприємства, обґрунтовувати обсяги виробництва та реалізації продукції, виробничої потужності, потреби у матеріально-технічних та фінансових ресурсах; здійснювати планування та аналіз доходів, поточних витрат і фінансових результатів підприємства; обґрунтовувати ефективність інвестиційних проектів, застосування нової техніки та технології; визначати потребу у кредитних ресурсах, скласти графік погашення кредиту; оцінювати фінансово-майновий стан підприємства, загрози банкрутства.

## **Зміст навчальної дисципліни за модулями та темами**

### **Модуль 1 Економічні ресурси підприємства**

#### *Тема 1.1 Підприємство як суб'єкт господарювання*

Підприємство як економічний суб'єкт. Стратегія та цілі підприємства. Напрямки діяльності підприємства. Правові основи функціонування підприємства. Комерційна організація, некомерційна організація. Суб'єкти підприємницької діяльності. Мета підприємницької діяльності. Ознаки підприємства. Цілі підприємства. Порядок створення та реєстрації підприємств. Статут підприємства. Колективний договір. Класифікація підприємств та їх об'єднань Товариство з обмеженою відповідальністю, акціонерне товариство, товариство з додатковою відповідальністю, командитне товариство. Іноземне підприємство, підприємство з іноземними інвестиціями. Асоціація, концерн, консорціум, фінансові групи, холдинг. Зовнішнє середовище господарювання підприємств. Правові основи функціонування підприємств в Україні.

#### *Тема 1.2 Управління підприємством*

Сутність і функції процесу управління. Методи і моделі управління. Персонал управління. Організаційні структури управління підприємством. Функції, інструменти та риси сучасного управління. Принципи управління. Фактори, що визначають організаційну структуру управління.

Методи управління. Лінійна структура управління, лінійно-функціональна структура управління, функціональна структура управління, штабна структура управління. Управління діяльністю цеху та ділянки. Показники, що характеризують ефективність управління. Напрями удосконалення управління підприємством.

### Тема 1.3 *Основні засоби*

Поняття, класифікація і структура основних засобів підприємства. Методи оцінки основних засобів. Первісна вартість, залишкова вартість, ліквідаційна вартість, відновлювальна вартість, справедлива вартість. Показники, що характеризують рух основних засобів. Фізичний знос, моральний знос. Коефіцієнт зносу, коефіцієнт оновлення, коефіцієнт зростання. Амортизація та знос основних засобів. Амортизаційні відрахування як важливе джерело фінансування діяльності підприємства. Особливості нарахування амортизації відповідно до законодавства України. Норма амортизації. Методи амортизації. Прямолінійний метод, метод зменшення залишкової вартості, метод прискореного зменшення залишкової вартості, кумулятивний метод. Фактори, що впливають на вибір методу нарахування амортизації. Формування амортизаційної політики підприємства. Ремонт основних засобів. Виробнича потужність. Фондоозброєність. Оцінка ефективності використання основних засобів. Фондовіддача, фондомісткість, фондорентабельність. Напрямки підвищення ефективності використання основних засобів.

### Тема 1.4 *Оборотні засоби*

Оборотний капітал як об'єктивна умова здійснення підприємницької та інших видів діяльності. Сутність і складові оборотного капіталу. Класифікація оборотного капіталу: за характером фінансових джерел формування; за видами; за характером участі в операційному процесі; за періодом функціонування. Норматив, нормування. Страхові запаси. Нормування оборотних коштів. Методи нормування оборотних засобів. Розрахунок нормативів виробничих запасів, незавершеного виробництва, готової продукції. Характеристика процесу обертання. Показники ефективності використання оборотних коштів. Оцінювання оборотних засобів. Проблема прискорення оборотних засобів на підприємстві.

### Тема 1.5 *Матеріально-технічні ресурси підприємства*

Матеріальні ресурси. Матеріально-технічне забезпечення. Норми і нормативи використання матеріальних ресурсів. Постачання матеріальних ресурсів. Матеріальні потоки. Калькуляція витрат. Формування обсягу поставок матеріальних ресурсів. Визначення партії закупівлі матеріально-технічних ресурсів. Логістика в системі матеріально-технічного забезпечення. Аналіз логістичних витрат підприємства.

## **Модуль 2 Капітал підприємства та джерела його фінансування**

### Тема 2.1 *Персонал і продуктивність праці*

Категорії персоналу підприємств (керівники, спеціалісти, службовці, робітники). Поділ персоналу за професіями, спеціальностями і кваліфікацією. Виокремлення і характеристика робітників за рівнем кваліфікації. Структура персоналу підприємства, чинники, що впливають на неї. Розрахунок чисельності працюючих на підприємстві. Методи розрахунку чисельності основних робочих. Методи розрахунку чисельності допоміжних робочих. Розрахунок чисельності ІТР, молодшого обслуговуючого персоналу та охорони. Аналіз ефективності використання персоналу. Продуктивність праці як економічна категорія. Різноманітність підходів до визначення та можливі методи розрахунку продуктивності праці на підприємствах виробничої сфери. Показники рівня продуктивності праці. Трудомісткість продукції та її види. Динаміка і резерви підвищення продуктивності праці на підприємстві.

### Тема 2.2 *Мотивація і оплата праці*

Поняття системи мотивації праці. Сутність та види заробітної плати. Основна заробітна плата і додаткова оплата праці. Основні функції заробітної плати (відтворювальна, стимулююча, регулююча, соціальна) та їх реалізація. Державна політика оплати праці. Договірне регулювання оплати праці найманого персоналу через укладання різнорівневих тарифних угод. Організація

заробітної плати на підприємстві. Тарифна система. Тарифна ставка. Тарифна сітка. Тарифний коефіцієнт. Форми і системи оплати праці. Відрядна оплати праці. Відрядно-прогресивна оплата праці. Відрядно-преміальна оплата праці. Колективні форми відрядної оплати праці. Акордна система оплати праці. Погодинна система оплати праці. Погодинно-преміальна оплата праці. Оплата праці ІТР, молодшого обслуговуючого персоналу та охорони. Види премій. Фонд оплати праці та його використання.

#### Тема 2.3 Нематеріальні активи

Поняття та складові нематеріальних активів (патенти на право виключного користування об'єктами промислової власності, авторське право, право на користування іншими нематеріальними ресурсами у формі ліцензії, права на здійснення окремих видів діяльності тощо). Методи оцінки нематеріальних активів: за собівартістю, за покупною вартістю, за ринковою вартістю. Реалізація права власності на нематеріальні активи. Система компенсації вартості нематеріальних активів. Методи амортизації нематеріальних активів. Правовий захист та ефективність використання нематеріальних активів.

#### Тема 2.4 Фінансові ресурси підприємства

Формування фінансових ресурсів підприємства. Операційні доходи підприємства. Фінансові доходи. Інші доходи. Постачальники та споживачі фінансових ресурсів. Джерела фінансових ресурсів. Фінансово-кредитний механізм інвестиційної діяльності. Капітал, інвестор, кредитор. Відносини підприємства з комерційними банками. Кредитування підприємств. Кредитування капітальних вкладень. Кредитування незавершеного виробництва. Кредитування матеріально-технічного забезпечення. Розрахункові та платіжні кредити. Кредитний договір. Термін кредитування. Платоспроможність, ліквідність.

#### Тема 2.5 Інвестиційні ресурси

Інвестиції: поняття, види і роль у відтворенні виробничого потенціалу підприємства. Інвестиційна діяльність. Капітальні вкладення. Валові та чисті капітальні вкладення. Класифікація інвестицій. Реальні інвестиції, фінансові інвестиції, інтелектуальні інвестиції, інвестиції в людський капітал, прямі інвестиції, приватні інвестиції, державні інвестиції, іноземні інвестиції, низькоризикові інвестиції, середньо ризикові інвестиції, високо ризикові інвестиції. Планування виробничих інвестицій. Оцінка економічної ефективності виробничих інвестицій. Термін окупності. Технологічна структура, відтворювальна структура. Чиста приведена вартість. Коефіцієнт дисконтування. Індекс доходності. Внутрішня норма доходності. Річні приведені витрати. Інвестиційні проекти підприємства. Фінансові інвестиції. Чинники впливу на ефективність інвестицій. Ефективність капітальних вкладень. Ефективність нової техніки. Ефективність впровадження нового виробничого процесу.

### **Модуль 3 Організація виробництва**

#### Тема 3.1 Техніко-технологічна база підприємства

Сутність і зміст технічної підготовки виробництва. Організація технічної підготовки виробництва. Організація науково-конструкторських робіт. Технологічна підготовка виробництва. Організаційна підготовка виробництва. Організація освоєння виробництва нової техніки. Роль патентної та науково-технічної інформації в організації науково-дослідної роботи. Уніфікація, патент. Дослідження, освоєння нової техніки. Ліцензія.

#### Тема 3.2 Організація виробництва

Виробничий процес, його різновиди і структура. Основні виробничі процеси, допоміжні виробничі процеси. Організація виробництва. Організація виробничого процесу. Наукові принципи організації виробничого процесу. Заготівельна стадія, обробна стадія, складальна стадія. Загальна характеристика методів організації виробництва. Виробничий цикл, його характеристика та структура. Тривалість проходження природних процесів, тривалість обслуговуючих процесів, тривалість обслуговуючих процесів, час міжопераційних та міжзмінних перерв. Типи виробництва, їхні техніко-економічні характеристики. Форми організації виробництва. Індивідуальний тип

виробництва. Серійний тип виробництва. Масовий тип виробництва. Види руху деталей. Потокове виробництво. Темп виробництва. Ритм потоку.

### Тема 3.3 *Управління якістю продукції*

Якість продукції як економічна категорія. Показники якістю продукції. Методи визначення показників якості продукції. Оцінка рівня якості продукції. Індивідуальні показники якості продукції. Показники надійності і довговічності. Показники ремонтпридатності. Показники безвідмовності. Патентно-правові показники. Комплексні показники якості продукції. Інтегральні показники якості продукції. Дефекти та брак продукції. Технічний контроль якості продукції. Способи технічного контролю. Управління якістю продукції. Система управління якістю продукції на підприємстві. Стандартизація і сертифікація продукції.

### Тема 3.4 *Витрати виробництва, собівартість продукції*

Поняття «витрати підприємства». Економічна сутність собівартості продукції. Цехова собівартість. Технологічна собівартість. Виробнича собівартість. Елементи витрат. Класифікація операційних витрат. Умовно-змінні витрати, умовно-постійні витрати. Прямі витрати, непрямі витрати. Кошторис витрат. Групування операційних витрат за однорідними економічними елементами. Групування витрат на виробництво продукції за статтями калькуляції. Рівень собівартості. Проблема економії поточних витрат підприємства. Калькулювання продукції. Планова калькуляція, нормативна калькуляція, фактична калькуляція. Методи калькулювання. Чинники зниження собівартості продукції.

## **Модуль 4 Фінансові результати**

### Тема 4.1 *Ціноутворення на підприємстві*

Сутність та види цін. Ціна підприємства. Оптова ціна промисловості. Ринкова ціна. Вільні ціни, регульовані ціни. Цінова політика підприємства. Методи встановлення цін. Витратні методи ціноутворення. Параметричні методи ціноутворення. Ринкові методи ціноутворення. Знижки та надбавки. Норматив рентабельності. постачальницько-збутова надбавка (постачальницька винагорода). Товарний ринок. Політика ціноутворення на різних типах ринків. Формування ціни. Встановлення цін на нову продукцію. Державне регулювання цін. Державний контроль у сфері ціноутворення. Функції державних органів. Гранична ціна. Декларування цін.

### Тема 4.2 *Фінансові результати підприємства*

Поняття і класифікація фінансових результатів підприємства. Прибуток як кінцевий фінансовий результат діяльності підприємства. Прибуток від реалізації продукції. Прибуток від операційної діяльності. Прибуток від фінансової діяльності. Чистий прибуток. Система розподілу прибутку та механізм його використання. Рентабельність. Показники і методи розрахунку рентабельності. Оцінювання фінансово-економічного стану підприємства. Ліквідність, платоспроможність.

### Тема 4.3 *Прогнозування та планування діяльності підприємства*

Сутність і принципи прогнозування розвитку підприємства. Методи і система планування діяльності підприємства. Сутність та етапи стратегічного планування. Місія і стратегічні цілі підприємства: вимоги, технологія розроблення та обґрунтування. Розроблення стратегії підприємства і характеристика методів її вибору. Ієрархія стратегій підприємства. Бізнес-план як документ стратегічного розвитку підприємства. Функції, класифікація, зміст, структура, загальні методичні принципи та логіка розроблення бізнес-планів. Планування виробничої програми. Планування чисельності і фонду заробітної плати. Планування витрат та собівартості виробництва. Планування прибутку.

### Тема 4.4 *Економічна безпека підприємства*

Поняття про економічну безпеку підприємства та її визначення. Антикризове управління. Ризики підприємницької діяльності. Зовнішні загрози, внутрішні загрози. Елементи економічної безпеки. Методи оцінювання економічної безпеки підприємства. Загальна методологія оцінки рівня

економічної безпеки. Показники економічної безпеки. Фінансова стійкість. Правова захищеність. Напрями організації економічної безпеки на підприємстві. Антикризове управління. Зовнішні загрози. Внутрішні загрози. Фінансова стійкість. Рівень економічної безпеки. Показники економічної безпеки. Напрями організації економічної безпеки на підприємстві.

#### Тема 4.5 Банкрутство, реструктуризація і санація підприємства

Економічна безпека підприємства як передумова здійснення ефективної господарської діяльності. Санація і реструктуризація підприємства. Неплатоспроможність. Банкрутство і ліквідація підприємства. Розпорядник майна. Мирова угода. Санація підприємства. Ліквідація підприємства. Симптоми банкрутства. Зовнішні та внутрішні кредитори. Фіктивне банкрутство. Умисне банкрутство. Критерії банкрутства. Регулювання банкрутства. Процедура порушення справи про банкрутство підприємства.

### Засоби діагностики результатів навчання, методи їх демонстрування

Засоби діагностики результатів навчання включають: виступ з основних питань; доповнення, запитання до виступаючого, рецензія на виступ; усна наукова доповідь, презентація результатів виконаних завдань та досліджень; участь у дискусіях, інтерактивних формах організації заняття (круглих столах, ділових іграх тощо); аналіз джерельної і монографічної літератури; письмові завдання (тестові, контрольні, підсумкові модульні, індивідуальні творчі роботи тощо); реферат, есе (письмові роботи, оформлені відповідно до вимог).

**Форма підсумкового контролю** \_\_\_\_\_ залік/екзамен

### Рекомендовані джерела інформації

#### Нормативні

1. Кодекс України з процедур банкрутства від 18.10.2018 р. № 2597-VIII. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2597-19#Text>.
2. Про оплату праці: Закон України від 24.03.95 р. № 108/95-ВР. URL : <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/108/95-%D0%B2%D1%80>.
3. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 15 «Дохід» : Наказ Міністерства фінансів України від 29.11.1999 р. № 290 URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0860-99>.
4. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати» : Наказ Міністерства фінансів України від 31.12.1999 р. № 318. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0027-00>.
5. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 9 «Запаси» : Наказ Міністерства фінансів України від 31.12.1999 р. № 318. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0751-99>.
6. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби» Наказ Міністерства фінансів України від 27.04.2000 р. № 92. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0288-00>.
7. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 12 «Фінансові інвестиції» Наказ Міністерства фінансів України від 26.04.2000 р. № 91. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0284-00>.

#### Основні

8. Бланк І.О., Ситник Г.В., Андрієць В.С. Управління фінансами підприємств: підручник. 2 видання. Київ: КНТЕУ, 2017. 800 с.
9. Бойчик І. М Економіка підприємства: підручник. Київ: Кондор–Видавництво, 2016. 378 с.
10. Економіка підприємства: навч. посіб. / І. М. Посохов, В. Г. Дюжев, С. В. Сусліков, К. О. Тимофєєва. Харків : НТУ «ХПІ», 2016. 380 с.
11. Аранчій В. І., Чумак В. Д., Бражник Л. В. Фінанси підприємств: навчальний посібник. 2-ге вид., розширене і доп. Полтава: РВ ПДАА. 2018. 350 с.
12. Яркіна Н. М. Економіка підприємства: навч. посіб. Вид. 2-ге, перероб. і доп. Київ: Видавництво Ліра-К. 2017. 600 с.



### Додаткові

13. Бондарчук М. К., Алексеев І. В. Фінансова санація і антикризове управління підприємств: нач. посіб. Львів: Вид-во Львів. політехніки, 2017. 266 с.
14. Дубей Ю. П. Оперативне та стратегічне управління витратами на промисловому підприємстві. *Економіка підприємства*. 2017. С. 125–131.
15. Кондратенко Н. О., Волкова Н. В. Особливості управління реалізацією інвестиційних проектів на підприємстві. *Бізнес-інформ*. 2019. № 6. С. 176–181.
16. Копилюк О. І., Гузар У. Є., Гута С. В. Сучасні підходи до організації системи фінансово-економічної безпеки підприємства. *Бізнес-інформ*. 2019. № 3. С. 229–234.
17. Кузнецова С. О. Поняття фінансового результату підприємства як основного показника ефективності суб'єкта господарювання. *Економічні студії*. 2018. № 4. С. 38–41.
18. Кузнецова І. О. Управління якістю: навч. посіб. Одес. нац. екон. ун-т. Харків: ПромАрт, 2018. 262 с.
19. Кулаковська Т. А., Духова О. М. Оцінка ефективності використання та відтворення основних фондів підприємств. *Причорноморські економічні студії*. 2018. Вип. 25. С. 47–52.
20. Насібова О. В., Придатченко Б. Ю. Теоретичні аспекти оптимізації оборотних коштів підприємства. *Економіка і суспільство*. 2018. Випуск 18. С. 794–801.
21. Швиданенко Г. О., Бойченко К. С. Розвиток підприємства: стратегічні наміри, ризики та ефективність: кол. монографія. Київ : КНЕУ, 2015. 231.
22. Авалесова Н. Є., Волосов А. М., Турбареева А. М. та ін. Фінанси підприємств: проблеми теорії та практики: монографія. Харків: Лідер, 2016. 151 с.